

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžsk/6/2019
Identifikačné číslo spisu: 7018200977
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7018200977.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalocu CI - servis, a.s., Werferova 3, Košice, IČO: 36 180 459, zastúpeného JUDr. Ľubomírom Majerčíkom, advokátom, Mlynská 1, Košice, proti žalovanej (sťažovateľka) Sociálnej poisťovni, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 - 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 45097-2/2015-BA zo dňa 01.12.2015, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/147/2018-17 zo dňa 11.03.2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/147/2018-17 zo dňa 11. marca 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Sociálna poisťovňa, pobočka Košice, ako prvostupňový správny orgán, vydala dňa 19.05.2015 rozhodnutie číslo: 700-3412110515-GC04/15, ktorým predpísala žalobcovi podľa § 178 ods. 1 písm. a) 9. bod a § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) za obdobie január až máj 2005 penále v sume 34 237,64 € vypočítané z oneskorene uhradenej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa nasledujúceho po dni začatia predchádzajúcej kontroly včasnosti a správnosti odvodu poistného a príspevkov, t. j. od 2. júla 2005 do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne. Neoddeliteľnou súčasťou tohto rozhodnutia je príloha.

2. Na odvolanie žalobcu žalovaná rozhodnutím číslo: 45097 - 2/2015 - BA zo dňa 01.12.2015 zamietla odvolanie žalobcu a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdila. V odôvodnení rozhodnutia

uviedla, že v odvolacom konaní bolo zistené, že Okresný súd Košice I. uznesením sp. zn. 31R/7/2010 zo dňa 13.09.2010 rozhodol o začatí reštrukturalizačného konania voči žalobcovi ako dlžníkovi. Konštatovala, že pre spôsob uplatnenia pohľadávky je rozhodujúci okamih začatia reštrukturalizačného konania zverejnením uznesenia o začatí reštrukturalizačného konania v Obchodnom vestníku; v danom prípade bolo uznesenie o začatí reštrukturalizačného konania zverejnené v Obchodnom vestníku č. OV/2010/181 dňa 21.09.2010, takže za deň zverejnenia sa považuje deň 22.09.2010 (§ 199 ods. 9 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii).

3. Následne Okresný súd Košice I. uznesením z 18.10.2010 rozhodol o povolení reštrukturalizácie dlžníka, uznesením z 09.03.2011 potvrdil reštrukturalizačný plán v znení prijatom schvaľovacou schôdzou zo dňa 21.02.2011 a ukončil reštrukturalizáciu žalobcu (toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17.03.2011). Sociálna poisťovňa, pobočka Košice neprihlásila do reštrukturalizácie poisťné a príspevky za obdobie január až máj 2005, preto neboli obsiahnuté v reštrukturalizačnom pláne a penále za omeškanie s ich platením predpísala žalobcovi až rozhodnutím z 19.05.2015, t. j. po skončení reštrukturalizácie.

4. Žalovaná tiež uviedla, že poisťné a príspevky, ktoré neboli prihlásené do reštrukturalizácie, sa penalizujú bez ohľadu na súdom potvrdený reštrukturalizačný plán, lebo nie sú jeho súčasťou. Penále sa stáva pohľadávkou sociálnej poisťovne až jeho predpísaním rozhodnutím organizačnej zložky sociálnej poisťovne. Poukázala aj na judikatúru najvyššieho súdu, podľa ktorej penále ako sankcia za porušenie povinnosti odvieť poisťné a príspevky včas nevzniká priamo zo zákona, ale pohľadávkou sa stáva až jeho predpísaním.

II.

Konanie na krajskom súde

5. Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 191 ods. 1 písm. c) a g) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) preskúmané rozhodnutie žalovanej, ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

6. V odôvodnení rozsudku uviedol, že z obsahu spisu mal za preukázané, že žalobca sa dostal do omeškania s úhradami poisťného na nemocenské poistenie, poisťného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poisťného na invalidné poistenie, poisťného na úrazové poistenie, poisťného na garančné poistenie, poisťného na poistenie v nezamestnanosti, poisťného do rezervného fondu solidarity, v dôsledku čoho mu bolo rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. 700-3412110515-GC04/15 zo dňa 19.05.2015 podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod 9. a § 240 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov predpísané penále v sume 34.237,64 eur. Medzi účastníkmi konania nebolo sporným, že poisťné príspevky a poisťné boli zaplatené oneskorene a v čase začatia reštrukturalizačného konania už boli uhradené. V danom prípade už najvyšší súd vo svojom rozsudku z 18.07.2018, ktorým v kasačnom konaní zrušil prechádzajúce rozhodnutie krajského súdu v tejto veci a vec mu vrátil na ďalšie konanie, zodpovedal otázku, či žalovaná mohla predpísať penále aj po skončení reštrukturalizačného konania bez toho, aby pohľadávka bola prihlásená do reštrukturalizačného konania. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry uviedol, že penále podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nie je príslušenstvom pohľadávky, ani akcesorickým záväzkom, nárok naň nevzniká priamo zo zákona, ale porušením povinnosti zaplatiť poisťné včas a v správnej výške vzniká sociálnej poisťovni právo predpísať penále; až tým vzniká sociálnej poisťovni pohľadávka, ktorú je možné vymáhať na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia. Právo predpísať penále je limitované desaťročnou premlčacou lehotou odo dňa splatnosti poisťného.

7. Správny súd pri skúmaní dôvodnosti žalobcom v správnej žalobe uplatnenej námietky premlčania dospel k záveru, že jednak žalobca bol oprávnený vzniesť túto námietku až v súdnom konaní a jednak, že táto námietka je dôvodná, a to s prihliadnutím na skutočnosť, že predchádzajúce rozhodnutie o predpísaní penále bolo zrušené. Navyše najvyšší súd stavia inštitút premlčania vo verejnom práve na roveň preklúzie práva, ku ktorej bol správny orgán povinný prihliadať z úradnej povinnosti. V danom

prípade bolo penále predpísané od 02.07.2005 za oneskorené úhrady poistného splatného v mesiacoch január až máj 2005. Penále predpísané rozhodnutím zo dňa 19.05.2015 bolo predpísané po uplynutí zákonom stanovenej desaťročnej lehoty, čím došlo k zániku nároku sociálnej poisťovne.

8. Krajský súd preto preskúmané rozhodnutie žalovanej, ako aj prvostupňového správneho orgánu zrušil z dôvodov uvedených v § 191 ods. 1 písm. c/ a g/ SSP a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie, v ktorom je viazaná právnym názorom súdu vysloveným v zrušujúcom rozhodnutí.

9. Súd priznal úspešnému žalobcovi proti žalovanej právo na plnú náhradu trov konania, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

III.

Konanie na kasačnom súde

10. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka (žalovaná) v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu uvedeného v § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Navrhla, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Namietala záver krajského súdu, že žalobcom v správnej žalobe uplatnená námietka premlčania je dôvodná. Nesúhlasí s jeho názorom, že námietka premlčania mohla byť úspešne uplatnená v súdnom konaní, hoci pred správnymi orgánmi vznesená nebola, že pohľadávka na penále vznikla až 19.05.2015, kedy bola predpísaná preskúmaným rozhodnutím a že inštitút premlčania vo verejnom práve je postavený na roveň preklúzie práva, teda že naň mala prihliadať z úradnej povinnosti.

12. Právo predpísať poistné sa podľa § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. premlčí sa desať rokov od jeho splatnosti, čo sa v spojení s § 241 ods. 1 cit. zákona vzťahuje aj na penále. Rozhodujúci je teda dátum splatnosti poistného, z ktorého bolo penále predpísané. Až úspešným uplatnením námietky premlčania povinným subjektom jej premlčaný nárok zaniká, ale námietku treba uplatniť do právoplatného ukončenia konania vo veci predpísania penále, čo žalobca neurobil. Uplatnenie námietky až v súdnom konaní považuje za právne irelevantné, keďže podľa zákona pre správny súd je rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania preskúmaného rozhodnutia. Na námietku premlčania by však nebolo možné prihliadnuť ani v prípade, že by bola uplatnená včas, pretože predmetné penále pobočka sociálnej poisťovne predpísala žalobcovi po prvýkrát ešte rozhodnutím zo 07.09.2012 č. 700-3413765212-GC04/12, teda pred uplynutím premlčacej lehoty. Toto rozhodnutie bolo síce zrušené rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/65/2013 a vec bola vrátená žalovanej na ďalšie konanie, v ktorom bolo po došetrení skutkového stavu vydané dňa 19.05.2015 nové rozhodnutie, čo ale neznamená, že penále nebolo predpísané včas.

13. Žalovaná nesúhlasí ani s právnym názorom krajského súdu, že inštitút premlčania vo verejnom práve v danej oblasti sa stavia na roveň preklúzie práva, pretože ide o dva rôzne právne inštitúty, ktoré nemožno zamieňať. V zmysle zákona sa právo predpísať penále premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti, preto uplatneniu premlčaného práva musí povinný subjekt čeliť námietkou premlčania; z úradnej povinnosti sa na ňu neprihliada. Žalobca takúto námietku v konaní vo veci predpísania penále nevzniesol, preto sa ňou žalovaná nemohla zaoberať. Navyše krajský súd vo svojom predchádzajúcom rozsudku sp. zn. 7S/8/2016 z 28.03.2017 uviedol, že táto námietka nie je dôvodná, pretože penále bolo predpísané rozhodnutím zo 07.09.2009, teda počas plynutia zákonnej desaťročnej premlčacej lehoty a navyše žalobca sa premlčania nároku na penále pred správnym orgánom ani nedovoľoval. Žalovaná preto nemala dôvod namietkať v kasačnej sťažnosti nesprávne právne posúdenie inštitútu premlčania. Žalovaná má za to, že v ďalšom konaní sa krajský súd už nemohol zaoberať otázkou, ku ktorej vyslovil právny názor v predchádzajúcom rozhodnutí a ktorá nebola predmetom konania na kasačnom súde, ale mal rozhodnúť v súlade s právnym názorom kasačného súdu vysloveným vo vzťahu k posúdeniu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti.

14. Výsledkom tohto súdneho konania pred krajským súdom je opätovne zrušenie rozhodnutí žalovanej

aj prvostupňového rozhodnutia, ale z iných dôvodov, než boli uvedené v jeho predchádzajúcom rozsudku, čo považuje za porušenie ustanovenia § 469 SSP.

15. V závere poukázala na skutočnosť, že po právoplatnom skončení konania vo veci predpísania predmetného penále pobočka sociálnej poisťovne odpustila žalobcovi povinnosť toto penále zaplatiť, pretože splnil podmienky v zmysle § 293ap zákona č. 461/2003 Z. z., čo oznámila žalobcovi úradným listom zo 04.01.2016.

16. Žalobca vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovanej uviedol, že ju považuje za nedôvodnú a navrhol, aby ju kasačný súd odmietol ako neprípustnú, resp. zamietol ako nedôvodnú a priznal žalobcovi náhradu trov kasačného konania podľa pripojeného vyčíslenia.

17. Vytýkal žalovanej, že na jednej strane namieta odklon od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, ale na druhej strane sama nerešpektuje právny názor vyslovený v rozsudku sp. zn. 1Sžso/65/2013, že základným problémom v tejto veci je vymedzenie vzťahu medzi zákonom č. 461/2003 Z. z. a zákonom č. 7/2005 Z. z., ktorého ustanovenia vo svojich rozhodnutiach neuvádza. Pritom ak by istina nebola uhradená pred reštrukturalizáciou, bola by jej hodnota na základe schváleného reštrukturalizačného plánu vo výške cca 8%, pričom žalovaná uplatnila penále z plnej výšky istiny.

18. Žalobca má za to, že nesúhlas žalovanej s námietkou premlčania je irelevantný, lebo námietku možno uplatniť v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania.

19. V súvislosti s výkladom sporných ustanovení a pojmov rozhodnutí a konania medzi žalobcom a žalovanou poukázal na viacero rozhodnutí Ústavného súdu SR, týkajúcich sa ústavne konformného výkladu zákona všeobecnými súdmi.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

20. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 492 SSP preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 SSP) a že ide o rozsudok, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 SSP), jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 SSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 30.06.2020 (§ 137 ods. 2 SSP).

21. Predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu, ktorým opätovne vyhovel žalobe a zrušil preskúmané rozhodnutia žalovanej ako aj jej pobočky v Košiciach, a to s odkazom na ustanovenie § 191 ods. 1 písm. c) SSP, pretože dospel k záveru, že vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci a aj z dôvodu podľa § 191 ods. 1 písm. g) SSP, teda že došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej. Kasačný súd má za to, že ani jeden z týchto dôvodov nebol v danej veci naplnený.

Podľa § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, 1) ktoré neodviedli poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie 1) za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie 1) do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, zaplatená exekútorovi alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 147 ods. 1 zákona, právo predpísať poistné sa premlčí za 10 rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 241 ods. 1 zákona, na pokuty a na penále platia ustanovenia § 142 ods. 6 a 7, § 143 ods. 3 a § 145 až 147 o poistnom primerane.

22. Skutkový stav v danej veci, tak ako je opísaný vyššie, nebol sporný. Spornou už nebola ani otázka, či Sociálna poisťovňa mohla žalobcovi po skončení reštrukturalizácie predpísať penále za omeškanie s platením poistného a príspevkov alebo išlo o pohľadávku, ktorú bola povinná prihlásiť v reštrukturalizačnom konaní. K tej vyslovil záväzný právny názor kasačný súd vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí s odkazom na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu so záverom, že pohľadávka Sociálnej poisťovne z titulu penále za omeškanie s platením poistného za obdobie január až máj 2005 vznikla až jeho predpísaním rozhodnutím zo dňa 19.05.2015, teda po skončení reštrukturalizácie, čo znamená, že v čase prihlasovania pohľadávok v reštrukturalizačnom konaní neexistovala a preto nemohla byť prihlásená. Znamenalo to, že jeden z dvoch žalobných dôvodov nemal oporu v zákone. Preto zostalo úlohou krajského súdu vysporiadať sa s druhým žalobným dôvodom, ktorým bola vznesená námietka premlčania.

23. V súvislosti s touto námietkou premlčania nároku na penále, uplatnenou žalobcom až v správnej žalobe, dospel správny súd po jej vyhodnotení, že je dôvodná. Jednak mal za to, že žalobca mohol takúto námietku vzniesť v súdnom preskúmovacom konaní aj za situácie, že v konaní pred správnymi orgánmi uplatnená nebola, ďalej vyslovil právny názor, že vzhľadom na zrušenie predchádzajúceho rozhodnutia o predpísaní penále desaťročná premlčacia lehota uplynula bez toho, aby bolo penále predpísané, a tiež, že žalovaná bola povinná v tomto prípade na premlčanie prihladať z úradnej povinnosti.

24. Pokiaľ krajský súd založil svoj záver o tom, že preskúmané rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia práve z dôvodu, že správny orgán neprihliadol ex offio na prípadné premlčanie predpisovaného penále, kasačný súd dal za pravdu sťažovateľke, že takúto povinnosť nemala, pretože právo predpísať penále nie je postihované preklúziou práva, ale jeho premlčaním, ktoré musí namietať povinný subjekt. Keďže žalobca námietku premlčania v konaní vo veci predpísania penále nevzniesol, neobstojí záver, že preskúmané rozhodnutia vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci (iný dôvod, z ktorého by takýto záver vyplýval, nebol v konaní pred správnym súdom riešený).

25. V súvislosti s námietkou premlčania považuje kasačný súd za potrebné poukázať na ustanovenie § 182 ods. 1 písm. e) SSP, z ktorého vyplýva pre žalobcu povinnosť konkretizovať skutkové a právne dôvody žaloby. Žalobca však v správnej žalobe uviedol iba toľko, že „uplatňuje a vznáša námietku premlčania nároku žalovanej“ bez akéhokoľvek odôvodnenia, teda bez toho, aby vymedzil, prečo by mohol takúto námietku uplatniť až v konaní pred súdom, ani prečo nie je v tejto súvislosti relevantné pôvodné rozhodnutie o predpísaní penále, ktoré bolo vydané v rámci zákonnej premlčacej lehoty a ktoré bolo zrušené súdom a tieto dôvody za neho hľadal súd. Okrem toho má pravdu sťažovateľka, keď namieta, že krajský súd sa vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí síce okrajovo, ale jednoznačne, už vyjadril aj k tejto námietke, pričom výslovne uviedol, že „táto námietka je nedôvodná, pretože Sociálna poisťovňa, pobočka Košice povinnosť zaplatiť penále v tejto veci predpísala rozhodnutím č. 700-3413765212-GC04/12 zo dňa 07.09.2009, teda počas plynutia zákonnej 10 ročnej premlčacej lehoty podľa § 174 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a navyiac, žalobca sa premlčania nároku na penále v priebehu konania pred správnym orgánom ani nedovoľoval, a túto námietku sformuloval až v konaní pred súdom.“ Kasačný súd preto nemal dôvod zaujať k tejto otázke právny názor a krajský súd vo svojom novom rozhodnutí dospel k celkom odlišnému záveru bez bližšieho zdôvodnenia.

26. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nie je možné zistiť, prečo ako druhý dôvod zrušenia preskúmaných rozhodnutí uviedol aj ustanovenie § 191 ods. 1 písm. g) SSP, pretože vôbec neriešil otázku prípadného podstatného porušenia ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej.

27. Kasačný súd s ohľadom na uvedené napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 462 ods. 1 S.s.p. Úlohou krajského súdu bude v ďalšom konaní vo veci opätovne rozhodnúť, pričom právnym názorom kasačného súdu je krajský súd viazaný (§ 469 S.s.p.). Krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania v zmysle § 467 ods. 3 S.s.p.

28. Kasačný súd na záver opätovne pukazuje na list žalovanej zo dňa 04.01.2016, ktorý je obsahom administratívneho spisu a ktorým žalobcovi oznámila odpustenie povinnosti zaplatiť predmetné penále predpísané rozhodnutím č. 700-3412110515-GC04/15 zo dňa 19. mája 2015 v sume 34 237,64 €, a to s odkazom na ustanovenie § 293ap zákona o sociálnom poistení, pričom z tejto skutočnosti možno usudzovať, že žalobca pokračuje v spore zrejme iba s úmyslom získať trovy konania od žalovanej.

29. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.